

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNÝÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 — —		
Na štvrt roka	— 50 —		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Nerozmyslené požičky a ich následky.

I.

Hlas zvona ostro cvendzal, keď som sa približoval na svojej obyčajnej prechádzke k dedinke Dúbrave. Zvonenie v mimoriadnom čase

viedol práve do cintorína, z ktorého sa zástup len pomaly rozchádzal, lebo niektorí sem-tam postávali okolo zarastených hrobov svojich drahých;

Kupecká štvrť v meste Travníku.

vzbudilo vo mne to tušenie, že niekoho pocho-
vávajú. A nemýlil som sa, onedlho som zbadal
nevelký zástup ľudu shromaždeného na cintoríne.
Chodník, ktorým som sa bol odrazil s hlavnej cesty,

pán farár, môj dávny známy, stál neďaleko dveri
cintorína a pozeral na vysoký, lež povážne na-
hrbený kríž, pričom kýval hlavou a ticho si čosi
hovoril.

Oslovil som ho a začali sme práve hovoriť o denných záležitostiach, keď jedna obstarná ženička s uplakanou tvárou ostýchave sa blížila k farárovi a ruku mu bozkajúc, poloplačlivým hlasom začala.

— Prosím ponížene milosť pána farára o laskavé poshovenie, nevládzem teraz zaplatiť za pohrab, úplne som na mizine, čo len budem teraz robiť biedna vdova s päťoro deťmi?

— Ale veď ste vy Dubravská dosť dobre stáli — odvetí jej farár — jako že je to len možné, že ste odrazu tak schudobneli? Toľko poľa, lúk, veď vy patríte medzi tých lepších hospodárov!

— Všetko je založené milosť pán farár.

— Nemožno! Nuž a kedy že to všetko pozakladali?

— Veru je tak, — zamiešal sa popri nás idúci rychtár do reči. — Ešte bol chudák Dubravský na žive, ale pravda ležal už na smrtelnej posteli, keď sa mu Dávid vyhrazoval s exekúciou a že ho vraj i z domu vyženie, — lebo je už aj ten založený, — keď mu nezaplatí dlžobu. Len horko-fažko podarilo sa mi uspokojiť ho, prosil som ho, aby netrpčil úbohému Dúbravskému aspoň tých pár dní, alebo hádam len pár hodín, čo mu ešte zbýva, veď ho potom už i tak smrť vyženie z domu.

— Už sa tedy i sem zaplietly tie židovské pijavice, — ohlásim sa ja, — veď jako viem, dosiaľ ste tu nemali žida?

— No tentoraz je to nie židovská, lež kresťanská pijavica, — odvetí mi farár, — máme my žiaľ Bohu i medzi kresťanmi dosť úžerníkov, jako na príklad i tento Dávid, ktorý už tak mnoho rodín uviedol do nešťastia.

— Nuž ale jako že ste mohli tak veľa dlžoby narobiť, že ste museli všetko pole, ba i dom založiť? — opýtam sa ovdovelej ženy.

— Hja, prosím ponížene — odpovedala ona — veď to nebolo naraz. Boly biedne roky, úrody slabé; nemali sme čo jesť, porcie neboly zkeď platí. Najsamprv požičali sme si iba 50 zlatých od Dávida. Ten nám ich požičal ale tak, že sme mu museli dať zato zem «na záhumní» do užívania, a museli sme mu ju aj sami zorať a zasiať, on si len hotové sobral.

— Ver to pekný interest! — poznamená nato rychtár — urodí sa tam aspoň desať križov zbožia.

— Vydávali sme potom dcéru, — pokračovala ženička — peňazi neboly v dome ani babky, museli sme zase len požičať. Kdeže ich vziať? Inde ich nedostaneš ani za svet, jak nie u Dávida.

Požičal nám zase stovku, za čo sme mu dali do úžitku lúku «na dlhých.» Hodná to lúka síce, narobili sme na nej aspoň za tri vozy sena a aspoň za dva mládze. Nuž ale čože bolo robiť, keď peniaze byly treba? — Veď to snád len nebude dlho trvať — mysleli sme si, — o nejaký rok dva snád nám len nejak pomôže dobrotivý Pán Boh, že budeme môcť obidve dlžoby zaplatiť, a tak i rolu i lúku si vymeniť. Ale sklamali sme sa; lebo práve na to prišla tá strašná bieda, a to dva roky jedon po druhom, keď i tí najbohatší gazdovia žiadali chleba; neurodilo sa nám zhola nič, nemali sme čo do úst položiť, išlo tedy čo na nôž, to za groš. Lenže zkade ho vziať ten groš, jestli sa nenajde nejaký dobrý človek, čoby ho požičal? — Dávid nám pravda zase len požičal a to viacráz, ale zemičky a lúky prechodily jedna za druhou z našich rúk do jeho. O zplatení dlhu neboly už viacej ani reči, lebo kde že teraz už toľké peniaze vziať? Nasledujúce roky byly pravda už aj úrody lepšie, ale my sme sa im už nemali prečo tešiť. Hja keby sme vtedy boli mali svoje pole a lúky pod rukou, pri dobrom gazdovaní boli by sme bývali vstave dlžoby zaplatiť.

Začali sme i vyjednávať s Dávidom, aby nám vydal zeme, že mu budeme radšej peňazité úroky platiť; ale on nechcel o tom ani počuť. Iba tak by vraj pristal nato, keď mu zaplatíme naraz všetky úroky v peniazoch aj za predošlé roky, lebo on vraj nemal dosavád' zo zemi žiadneho úžitku, lebo že sa mu vraj ani siatie nevrátilo. Kdeže sme my mali ale vziať toľkú summu, jako on požadoval? Nechali sme radšej tak, jako bolo. Biedne by to však bolo vyzeralo s nami, keby sa môjmu mužovi na šťastie neboly podarilo dostať sa za robotníka pri fabrike v meste, kam potom každý deň chodieval a pracoval od svitu do mraku. To bola síce tvrdá práca, ale sa dobre vyplácala. Ja som tiež chodievala cez leto na robotu k Dávidovi, keď sme nemali už viac vlastného poľa a tak nám Pán Boh zase začal pomáhať. Lenže to trvalo iba tri roky. Zrazu začal môj muž chorl'aveť, až konečne celkom aj obľahol a viacej ani nevstal. Teraz ale len prišiel ten opravdový križ na nás! Zarábať viacej nemal už kto, z čoho sa živíť? Kde vziať peniaze na porcie? Lebo tieto sme museli platiť od všetkého poľa, trebárs ho druhý užíval. Boly nám už unref od hladu. V tej najväčšej núdzi obrátili sme sa ešte raz na Dávida, aby nám požičal ešte jednu stovku na dom. Ale tento to len tak urobil, keď sme mu vystavili obligáciu na celú dlžobu, ku ktorej si prirátal aj úroky, čo sme mu vraj mali peňazite platiť, lebo na poli vraj nie úrodu, lež škodu mal. Na základe tejto obligácie dal si potom všetko pole i s domom zaíntabulovať na

svoje vlastné meno. Teraz mi muž zomrel a ja môžem už ísť i s piatimi deťmi po zobraní! A tu sa potom pustila táto úbohá vdova do usedávneho plaču.

Slovo k rodákam.

«Kto je v peci, myslí si, že sa tam všetci.» Takto znie jedno naše dávne porekadlo, a pravdivosť jeho ponáhľa sa v posledných dňoch dotvrdiť «Kresťan.»

Všeobecne známy je čistý, bezúhonný a nepodvrtný ráz nášho ministerského predsedu Kolomana Széll-a. Veď práve táto bezúhonnosť jeho uspôsobila ho k tomu, že pomerne v krátkom čase podarilo sa mu široko-základnú parlamentárnu zburu odzbrojiť; rozhorčenosť utišiť, blahý pokoj zaviesť a i dávnych protivníkov k sebe a strane svojej pripútať. Tak to vie svet, pozná i uzná to celá veškerá mienka, len nie pravdomluvný (?) a úprimný (?) «Kresťan.»

Obrovskú prácu koná Koloman Széll v borbe s úradnými vodcami Rakúska ohľadom hospodárskeho vyrovnania. So sebaobetovaním bráni, háji a zastáva práva a záujmy krajiny a usiluje sa právne výdobytky dosavadných predloh v úplnej platnosti podržať. Námahy jeho oceňuje každý vlastenec bez rozdielu svojho politického postavenia, jedine «Kresťan» je ten, ktorý nestícha sa upodozrievať tohoto nám milosťou Božskej prozreteľnosti v trudných časoch dopriateho štátnika. «Lebo prevedie (totižto Széll) — píše kresťanský (?) časopis, — k čomu je zaviazaný, alebo zadakuje. No aj to je možné, že *popustí a nezadakuje*. Vynajde sa formula a či spôsob, aby aj kapusta zostala a aj koza sa najedla. Takto vtípkuje — pravda chatrným vtípom, — «Kresťan» o mužovi, nie v záujme vlasti a ľudu, ale k ukojeniu osobnej klerikálnej zášti. Pri vyrovnaní s Rakúskom nie o menej sa jedná, ako o našu hmotnú budúcnosť a skrz to prostredne aj o náš duševný a morálny vývin. Lež čo záleží na tom ultramontánskem svedomiu! — veľmi málo. A to aj sám dokazuje, nasledovne pokračujúc: «Nech sa čo chce stane, my sme na čistom s tým, čo má činiť, jako sa má i ďalej chovať ľudová strana. Bánffy previedol cirkevnú politiku, Széll previedol kancelový paragraf. K Széllovej osobe sa veľmi neviažeme.»

Nuž hľa, tej jedinej strane, ktorá jediná zaujíma sa ľudu (?), zhola ničím sú výdobytky a úspechy pri vyrovnaní s Rakúskom, keď kancelový paragraf zostane.

Čo tam ľudárov po vyrovnaní, po kvote, spoločnej banke, osudoch štátu a občanov, keď s odložením a zanedbaním všetkého potrebného ne-

prevedie sa revisia cirkevných zákonov, ale i to nie v záujme ľudu, lež so zákonným všemohúcním kňazskej moci. Ba to tak vypadá, že veškeré záujmy a blaho toho opusteného ľudu v očiach a myslí ľudárov pozostáva jedine v tom, aby ľudársky kňaz neohraničene smel kortešovať v kostole, na pohreboch, s krížom, sviatosťami a vierou svätou. A títo ľudia neostichajú sa hovoriť ľudu, že oni a len oni starajú sa o jeho blaho a jeho záujmy, kdežto nič iného nemajú za cieľ ako vymazanie cirkevných zákonov a kancelového paragrafu zo zákonníkov. A v otupenej krátkozrakosti svojej vedia sa aj tešiť, že klátia a menia sa liberálne vlády, po ktorých konečne raz vraj príde kresťanská vláda. Ako si to ľudári predstavujú, ozaj fažko je uhádnať. Lebo veď od kedy len vláda bola v Uhorsku, ona vždy bola výlučne kresťanskou. Nekresťan u nás v kresle ministerskom posiaľ nesedel, vláda tedy bola rozhodne v rukách kresťanských. Alebo snáď myslí «Kresťan» pod vládou kresťanskou vládu farársku, ktorej členami by mali byť Lepsényi, Zimándy, Zelenyák, Molnár, Juriš, Beniač a Cvinček? No, ale toho sa nikdy nedomože.

Ovšem i člen kňazstva môže byť ministrom, keď má k tomu potrebnú uspôsobilosť, ale aby podmienkou možnosti prijatia k ministerskému kreslu bol stav kňazský, to marne očakávajú bezfarní heckapláni. V politike, — pravda, — každý platným sa chce urobiť, chce byť činiteľom, no má sa k tomu domáhať skutkami, činmi, nie ale pomlúvaním, osočovaním a utrhačstvom a menovite nie večným znižovaním iných, čestne a statočne pracujúcich. Ľudári na toto zabúdajú a aj — keď sa im príležitost zavdá — aby spolu s inými i oni pracovali na zveľadku a dobru krajiny, i vtedy sa zbabele utiahnú za šiance revízie cirkevno-politických zákonov, pritom ale nezabudnú vytrubovať ľudu, že jedine oni starajú sa oň; jedine oni súcítia s ním; jedine oni starajú sa o ulavenie jeho tiarch. Spýtajte sa ich ale, akým spôsobom to robia, alebo aspoň robíť zamýšľajú? a hneď je po ich rozume, po ich sláve. Ústa musejú zostať nemé, lebo nemajú čo povedať.

My neraz poukázali sme na to, koľko a akých súrných a vážnych prác čaká na nás snem. Najužitočnejšie otázky, aké sú vyrovnanie s Rakúskom, usporiadanie národno-hospodárskych pomerov, reforma daňového systému, sriadenie administrácie a iné ešte návaly práce hrnú sa na zákonodarný sbor. Všetky politické strany svoj zretel na tieto obracajú, lebo vedia, že osudy všetkých nás od prospešného riešenia týchto závisia, a len jediní ľudári, títo patentovaní priatelia ľudu (?) sú tí, ktorým na ničom nezáleží, ako na revisii a na odstránení kancelového paragrafu. Toto po-

kračovanie ľudárov je tak malicherné, tak do očí bijúce trochárske, že by ani spomenutia nezaslúžilo, a my by sme ho ani nespomínali, keby práve náš ľud nebol vystavený ošemetnému mámeniu a huckaniu ľudárov. K výstrahe a cieľom objasnenia pravdy nútení sme haraburdenia ľudárske spomínať.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Zákon o súdení kúrie vo volebných záležitostiach je už sankcionovaný a v krajiniskom zákonníku čo XV-ty zákon z roku 1899-ho uverejnený. Následkom sankcionovania tohoto zákona minister vnútra upravil všetky právomocnosti, aby do soznamu voličov boli vzatí všetci tí občania, ktorí dosiaľ neboli tak vzatí pre nezaplatenú daň. Jako vieme, tento zákon preinačil to nariadenie volebného zákona z roku 1873-ho, že kto nemá do apríla minuloročnú daň zaplatenú, nemá právo hlasu. Následkom toho, že zákon o súdení kúrie vo volebných záležitostiach vyzdvihol toto nariadenie volebného zákona, počet voličov sa značne zväčší.

Otázka vyrovnania. Po 19dňovom trapnom vyjednávaní konečne docielilo sa v otázke vyrovnania úplné dohodnutie s rakúskou vládou. Nejdeme tu opisovať, koľko ráz cestovali naši ministri do Viedne, koľko ráz sa radili s rakúskou vládou, koľko ráz prijal kráľ na výsluchu nášho a koľko ráz rakúskeho ministerského predsedu, aby mu referovali, jako stoja. Vyrátanie tohoto aj tak nenie tak vážna vec, o mnoho vážnejšie je vedieť, na čom sa vlády dohodly, a či to, na čom sa dohodly, skutočne aj zodpovedá záujmom našej vlasti.

A v tomto ohľade zasluhuje ministerský predseda úplné uznanie a vďaka, že vo Viedni tak statne zastával naše záujmy, že bol hotový radšej sa poďakovať, než aby bol upustil od toho, čo držal za prospešné pre Uhorsko, a čo mohol aj úplným právom požadovať, aby nám bolo dané.

Dohodnutie stalo sa pod nasledujúcimi podmienkami. Uhorská vláda upustila od toho, aby sa colno-kupecká smluva s Rakúskom uzavrela len do roku 1903-ho, lež pristala na tom, aby táže trvala do roku 1907-ho. Zato ale, že uhorská vláda nemala nič proti tomu, aby sa náš pomer k Rakúsku sriadil do roku 1907-ho, rakúska vláda privolila k tomu, že s cudzozemskými štátami uzavreté colno-kupecké smluvy, ktoré roku 1904-ho vypršia, budú iba do roku 1907-ho predĺžené. Tým, že rakúska vláda privolila k tomuto, naša vláda dosiahla takto to, čo chcela docieľiť tým, že navrhovala, aby sa pomer našej vlasti k Rakúsku sriadil nateraz len do roku 1903-ho. Ustálením tohoto termínu chcela naša vláda to docieľiť, aby termín smluvy uzavretej medzi Rakúskom a Uhorskom sišiel vtedy, keď vyprší platnosť smlúv, uzavretých s inými europejskými štátami. Jednočasné vypršanie platnosti všetkých smlúv

preto žiadala dôrazne naša vláda, aby sme pri uzavieraní nových colno-kupeckých smlúv neboli ničím batení, ničím prekážaní v tom, aby sme tieže uzavreli tak, jako našim záujmom najlepšie zodpovedá.

Dajme tomu, že by sme boli na príklad colno-kupeckú smluvu s Rakúskom uzavreli do roku 1907-ho a smluvy s cudzími štátami vypršia roku 1904-ho. Keď bude treba tieto smluvy znovu uzavrieť, Rakúsko-Uhorsko bude tvoriť zase jedno colné územie a tak tarify budú sa musieť jednotne ustáľiť, čo sa dá len veľmi ťažko tak docieľiť, aby tieto tarify byly jednako dobré pre obe polovice monarchie, aby tieže neoškodily ani Rakúsko ani Uhorsko. Pri uzavieraní colno-kupeckých smlúv s cudzími štátami boli by sme bývali nútení aj proti vôli popustiť, lebo sme si prv zadali právo, aby sme s cudzími štátami prípadne samostatne uzavreli takú smluvu, jaká nám najlepšie zodpovedá; nemohli by sme toto spraviť, lebo s Rakúskom máme uzavretú takú smluvu, že sme spoločné colné územie a tak musíme ustáľiť jednotnú tarifu. Uhorská vláda tedy preto chcela, aby sa vyrovnanie s Rakúskom uzavrelo len do roku 1903., žeby sme mali vtedy slobodnú ruku, keď sa roku 1904-ho budú s cudzími štátami uzavierať nové smluvy.

Rakúska vláda nechcela vyrovnanie uzavrieť len na tak krátky čas, lež žiadala uzavretie až do roku 1907. Naša vláda nemala proti tomuto nič, jak si len ochráni to právo, žeby pri uzavieraní smluvy s cudzími štátami mala slobodnú ruku a toto docielila tým, že sa v predlohe vyrovnania vypovedalo, že sa smluvy s cudzími štátami uzavru len do roku 1907-ho, tedy do toho času, kým trvá vyrovnanie Uhorska s Rakúskom. A tak tedy jak roku 1907-ho nebudeme vedieť s Rakúskom svorne ustáľiť takú tarifu, ktorá by nám zodpovedala, vypovieme spoločné colné územie a uzavremo s cudzími štátami samostatnú smluvu, takú, jakú budeme chcieť.

Že sa Széllovi podarilo vymôcť to, aby jak naše vyrovnanie, tak aj s cudzími štátami uzavreté smluvy odrazu vypršaly, vydobil tým vlasti našej neoceniteľnú výhodu, začo sa mu v sneme aj toľko éljenov dostalo, jako dosiaľ málo ktorej vláde.

V otázke rakúsko-uhorskej banky, dohodly sa vlády na tom, že sa privilegium banke povofuje do roku 1910. začo táže bude povinná tie podmienky splniť, ktoré sme v predminulom čísle udaly v prvom článku. Jak by ale roku 1907-ho uzavreté bolo samostatné colné územie v Uhorsku, tak prestáva aj spoločnosť banky. Aj toto vymienenie prijala celá krajina s uspokojením.

Zasedanie snemu Po dlhotrvanlivej neistote, môže snem zase zasadiť k riadnej práci. Prvou a hlavnou prácou snemu je teraz pojednávanie predlôh potahujúcich sa na vyrovnanie. Snem pravdepodobne budú stredú začne pojednávať tieto predlohy a súdiac z tej oduševnenosti s jakou prijaly všetky snemové strany dohodnutie v otázke vyrovnania, pojednávanie predlôh nebude trvať snáď ani dva týždne, začím vyslanci pôjdu na letné prázdniny domov.

KRAJINSKÝ SNEM

Zasadnutie snemovne vyslancev dňa 14. júna. Dneskajšie zasadnutie je jedno z najvýznamnejších. Na tomto zasadnutí totižto oznámil ministerský predseda Széll, že sa mu konečne podarilo dohodnúť sa s rakúskou vládou v otázke vyrovnania. A hneď tu podotkneme, že toto dohodnutie je také, s ktorým sú všetky parlamentárne stránky úplne spokojné. Ale nepredchytajme si.

Zasadnutie bolo určené na 1-vú hodinu po poludní, a to preto bolo na takýto nezvyčajný čas určené, lebo parlamentárne strany vydržovali pred obedom porady, na ktorých sa radily o tom, čo vykonal Koloman Széll vo Viedni.

Už dobre minula jedna hodina, keď predseda *Percezel* otvoril zasadnutie. Do sieni vstúpivšieho ministerského predsedu prijalo hlučné „éjjen“ so všetkých strán. Nikto nedával pozor nato, čo predseda oznamoval, každý čakal len reč ministerského predsedu. Keď ministerský predseda *Széll* povstal, nastalo hrobové ticho. Ministerský predseda začal tým reč, že dnes sa nachádza v tom položení, že môže konečne povedať, ako stojíme v otázke vyrovnania. Osvedčil sa, že vláda bola pevne rozhodnutá, že už štyri roky trvajúcu krízu, neistotu zakončí bez toho, aby tým záujmy krajiny trpely. Toto bolo povinnosťou vlády aj následkom toho dohovoru, ktorú bola uzavrela s opozičnými parlamentárnymi stránkami. Čo sa týče zmien, ktoré podstúpily na vyrovnanie sa vzťahujúce predlohy, tie sa potahujú iba na termin, dokiaľ má byť pordržané spoločné colné územie. Vláda, keď prevzala spravovanie krajiny, osvedčila sa, že bude na tom, aby spoločné colné územie bolo uzavreté do r. 1903-ho prípadne do roku 1904-ho. Tento termín navrhla bola vláda preto, lebo vtedy schádzajú všetky colno-kupecké smluvy, uzavreté s europejskými štátmi. Jak pre Uhorsko, tak aj pre Rakúsko, je veľmi výhodné, keď vtedy, keď sa budú mať s týmito štátami uzavierať nové smluvy, nebude ani jedna polovica monarchie obapolne uzavrenou smlouvou hatená v tom, aby s týmito štátami uzavrela takú smluvu, ktorá jej záujmom najlepšie zodpovedá. Jedným slovom vláda preto navrhla, aby sme s Rakúskom colno-kupeckú otázku sriadili len do roku 1903-ho, žeby tak odrazu vypršaly všetky smluvy.

Tento uhorskou vládou narádzaný termín ale neprijala rakúska vláda. My sme povolili, aby tedy pomer Uhorska k Rakúsku bol sriadený do 31-ho decembra roku 1907-ho s tým dodatkom, že s cudzími štátmi uzavrené smluvy, ktoré vypršia roku 1904-ho smú byť predĺžené iba do roku 1907-ho, aby tak zase odrazu vypršaly všetky colno-kupecké smluvy. Týmto sú úplne zachránené záujmy Uhorska.

Čo sa týče rakúsko-uhorskej bauky, tá dostane výsadu do r. 1910-ho, jak by ale r. 1907-ho Uhorsko postavilo samostatné colné územie, tak prestáva zaviazanosť banky.

Ostatné body zostanú úplne nezmenené, tak jako byly prijaté už prv.

Reč ministerského predsedu bola viackrát pretrhnutá búrlivým éljenovaním.

Po ministerskom predsedovi ujal sa slova *Franc Kossuth* a ubezpečil ministerského predsedu, že neodvislá strana, ačkoľvek bojuje za samostatné colné územie, predca nebude prekážať prijatie dohodnutia.

V mene ľudovej strany hovoril *Štefan Rakovszky*, ktorý sa osvedčil, že ľudová strana prijme predlohy.

Hovoril ešte *Gabriel Ugron*, ktorý chválil otvorenosť a úprimnosť vlády.

Keď ministerský predseda navrhol, aby sa predlohy vyrovnania začaly na budúcu stredú pojednávať, bolo zasadnutie zakončené.

Tu je dobrá čerstvá voda!

— Prosil by som ponížene pár krajciarov, ešte som dnes nejedol.

Kto ma takto oslovil, keď som sa na rohu námestia zvrtnul, nebol to dajaký biedny žobrák, alebo iný mrzák. Oh nie! Jako som ho videl pred sebou, bol to urastený, pevný, zdravý človek, ktorého som už viac ráz videl, ale dnes som mal prvý raz to šťastie, že ma oslovil.

— Veď ste vy zdravý, silný, práce schopný; prečo nepracujete — hovorím mu privetive.

— Lebo nemám práce!

— Nuž jako to môžete povedať? Veď som videl, jako robotníkov volali a peknú plácu im ponúkali.

— Mňa nepojali.

— Podivné, snáď ste zameškali včasne ráno, alebo ste naschvál neprišli. Ani vás nevolali?

— Volali, aj včera, aj dnes, ale som nešiel.

— No vidíte, tak si to vy len sami sebe pripíšte.

— Veď len nepôjdem za toľko . . .

— Za koľko?

— Sedemdesiat krajciarov, slanina a tri razy pálenka.

— A vy žiadate viac?

— Viac! Tu sú jedny noviny. Tu stojí to, že lebo dajú gazdovia, čo žiadajú chudobní robotníci, alebo nech neidú. Potom bude inak.

A ten nešťastník vyňal z vrecka jedny zašpinené, pokrčené noviny a núkal ma, aby som ich čítal.

Znám dobre tieto noviny. Ich obsah je špinavší, nežli vrch. Nechcel som si ruky zašpiniť. Na miesto toho som sa ho ďalej pýtal:

— A je vás i viac, ktorí nechcete za túto plácu pracovať?

— Dakoľki. Tam stoja na druhom rohu námestia.

— Veru to veľmi zle činite. Veď uvidíte!

Po týchto slovách som chcel odísť, ale on ma zas oslovil:

— Pár krajciarov, prosím!

— Prácu vám bárs hneď zaplatím; ale peňazí nedostanete. Poďte so mnou a uisťujem vás, že máte hneď prácu. Potom môžete aj skoršie jesť...

Nešťastnému postavačovi sa oči zkravily. Badal som na fahoch jeho tváre divú náruživosť, ktorú už včasraňjšia pijatika zapríčinila. Vyznám, ľúto mi ho bolo, dal som mu pár krajciarov. Najprv obzrel summu, potom ju stisnul a bez slova išiel ďalej.

*

Na veľkom námestí započal sa práve trh. Žatvu dokonali a vidiecke vozy husto jedon za druhým náhlily na zbožové tržišťe, aby dostaly dobré miesto. Kupci už obzerali pekné obilie, тутam už aj merali do vriec. Zamiešal som sa medzi ľud. Rád vidím taký trh, lebo tu môže človek veľa vidieť, veľa zkusiť a to aj zúžitkovať. Jedna driečna žena, z ktorej sa len tak pot valil, práve vyplácala vyjednanú cenu, keď na tade tmoliačeho sa robotníka zavolala:

— Hej, strýčku, či by ste mi nezaniesli toto vrece domov?

— Kam? — osopí sa na ňu korheľ.

— Do Árpádovskej ulice.

— Za chrbát boží?

— Dám vám desať krajciarov aj pojesť.

— Desať krajciarov, — zasmeje sa korheľ.

— Veď keď vám dám pojesť, to bude hodno pol dennej pláce.

Strýko za čas rozmýšľal, potom išiel bez slova ďalej.

I ten náleží ku tým, myslel som si, ktorí tie špinavé noviny čítajú.

*

Sotva som postúpil pár krokov, čujem jedon nežný dievčenský hlas: «Tu je dobrá, čerstvá voda! Nech sa páči piť!»

Dievčatko stálo predou mnou. V jednoduchých ale čistotných šatách tak vyzeralo, jako poľný kvietok v najprvom vývine. Jeho tvár bola čerstvá jako rosa, jeho dve čierne oči sa tak skvely, že na prvý pohľad vzbudily súcit. V obidvých rukách držalo hlinený krčah, v ňomž bola dobrá, čerstvá voda. Oslovil som ho:

— Jako ta vojajú?

— Mňa volajú Juľka Pokorný.

— Máš rodičov?

— Mám. Mój otec — a tu mu zaviazlo slovo, tvár mu pokryl hlboký ziaľ — mój otec nezná pracovať.

— Snáď je chorý?

— Horší nad to. So dňa na deň pije a preto nezná pracovať. Ináče je dobrý robotník — pokračovalo dievčatko s veľkou úprimnosťou — aj by mu dobre platili, lebo zná aj révy štepif. Ale on neľúbi pracovať.

— A tvoja matka?

— Moja matka leží dávno chorá. Pán Boh zná, snáď ju bolí srdce, že mám takého otca.

— A mňa sa ti tá čerstvá voda?

— Mňa. Toto je už dnes piaty krčah. Mój mladší brat je už na ceste s dvúma krčahami. To bude len naozaj čerstvá!

— Vy ste veľmi dobré deti.

— Nech ráčia vedeť, práca nenie hanba. Ja vidím, že i majetní ľudia behajú za grošom, teda my chudobní, ktorí tak fažko žijeme...

— A koľko tak zarobíte?

— V takýto trhový deň nesiem aj dva zlaté domov. Lebo studňa na námestí je zlá, ľudia ale majú veľký smäď v horúčosti.

— Pekne, veľmi pekne!

— Vo všedný deň zobereme 20—30 krajciarov.

— A odkladáte to?

— Nie. Dáme to drahej matke. A potom sa aj šatíme z toho. To je pravda, že mój otec vyľúdi často od matky peniaze, lebo je veľmi dobrosrdečná. Veľmi miluje otca.

V tom okamihu stál pri nás ten robotník, ktorému som dal pár krajciarov. Vidiac ale mňa, hneď sa ztratil.

— To je mój otec, — šeptalo dievča a v očiach mu hraly slzy...

Nepreriekol som viac o tom, lebo som bol sám rozziarený. Radšej som sa na iné dopytoval.

— Nuž či fa dakedy neoklamú.

— Ba veru áno!

— A jako?

— Napijú sa hodne z krčaha, potom povedia, že nebola čerstvá, chutná a odídu. Ale keď je tu mój mladší brat, vtedy sa nebojím. Minulý týždeň tiež utekal za jedným strýcom, a ho aj dohonil.

— Tu je dobrá, čerstvá voda — bolo slyšať. Došiel mladší brat. Už aj mňa trápilo, že som to dievča tak dlho zabával, preto — lebo veru čas je peniaz — zaplatil som mu hojne za odo-

braný čas. Kto zná, koľko by bolo za ten čas zarobilo?

— Tu je dobrá, čerstvá voda, nech sa páči piť! — vykrikoval malý chlapec.

Jedna dedinčianka prišla k nemu. Bola veľmi smädná. Vypila pohár vody. Potom vyňala z vrečka šatku, rozviazala uzlík a ukázala chlapcovi dvadsať halierníkov.

— Ej no, dieťa moje — hovorí s veľkou ľútosťou — veru nemám krajciara.

Chlapec bol pozorný, videl že je tam aj krajciar, len ho chcela dráždiť.

— A ja zas nemám vydať, — hovorí chlapec.

— Čo urobíme teda?

— Viete čo tetka? Vypite ešte deväť pohárov vody a budeme — kvit.

Na túto reč sa zahanbila, potom rýchle vyhľadala krajciar a zaplatila.

— Tu je dobrá, čerstvá voda, nech sa páči piť! — išli a vykrikovaly deti ďalej . . . A. R.

Šalamúnsky výrok.

Hen v Sýrii v meste Halepe —
 Na divotvornom východe, —
 Ako aspoň píšú Gréci, —
 Pravdomluvní sú oni všetci,
 Tam vraj dni tieto v rodinnej shode
 Matka a dcéra — driečne ženy obe, —
 V ten istý deň, v tú samú hodinu,
 Svoju rozmnožujú rodinu, —
 Život daly dcérkam dvom, — v podobe
 Anjela jednej, — druhá zas špata
 Bola i bude. — Rodina dojatá
 Plesá —
 Sťa cigáň keď láme kolesá
 Od hladu, alebo dobrej od vôle, —
 I matky zabudnúť pôrodu bóle
 Tešia sa čudnému zjavu . . .
 — Lež čo sa stalo?
 — Mnoho i málo:
 Strach i obavu
 Vidno na tváry
 V desnej to žiary
 Upotenej — no bládej — babice.
 V pochopiteľnom ona náhlení
 — Klamu v tom neni, —
 Oh, osud hrozný, posmešný, nízký!
 Do jednej vložila kolísky
 Obe devušky — i nevie teraz,
 Ktorá je vnučka, tetka zas ktorá,
 Preto je chorá, —

Matka, čo neraz
 Samé vždy ľúbe dietky mala,
 Sťa by ich sama láska maľovala;
 Tak boly krásne, —
 Preto je jasné,
 Že deva krajšia jej je dieťaťom.
 No dcéra v srdci prepiatom
 Tvrdí zas, že len ona
 — Sama sťa ruža Siona, —
 Môže byť matkou peknejšej deve . . .
 Ťažká tu rada . . .
 — Dve matky v divom sú hneve;
 No večnou nesmie byť zrada:
 Rozhodnúť treba,
 Lebo nie chleba,
 Lež prsia matky nutno dať obom
 By zvíťazily nad hrobom; —
 I volať dali biskupa,
 Ktorý vec múdre rozhodnul,
 Prstom na čelo si bodnul:
 Veľká, — vraví, — bola by potupa
 Keby mladica, prvý raz súc matkou,
 Bola sklamaná
 A zahanbenie priniesla si sebe,
 — Od toho každú varuje nebe —
 Preto — pravda nadovšecko:
 Dcére patrí krajšie decko!
 — Tak hľa mladým devám k spáse
 I sám kňaz korí sa kráse.

DOPISY.

Zo Zvolenskej, dňa 11. júna.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Len nedávno podal som smutnú zprávu o tých škodách, ktoré nám narobila povodeň v siatinách a teraz zas beriem pero do ruky, aby podal ešte smutnejšiu zprávu o strašných požiaroch, ktoré vo Zvolenskej Lupči a v Ľubietovej mnohé rodiny zbavily prístrešia a nemovitého majetku.

Vo Zvolenskej Lupči vypukol požiar dňa 7. júna popoludní okolo 3. hodiny v pajte domu stojaceho oproti evanj. fare. Bol silný vetor, tak že behom pár okamihov i susedné budovy stály v plameni. Obyvatelia z väčšej čiastky boli na poli a trvalo hodnú chvíľu, pokým pribehnúť s poľa hasičia natoľko mohli sa sbehnúť, že so striekačkou prichytili sa ku haseniu ohňa. A ich obetavej práci má sa čo ďakovať, že sa im z južnej strany podarilo oheň zastaviť, lež jako by sa živly byly sprisahaly, plamene vrhly sa v druhom smere zapaľujúc všetko, čo im stálo v ceste. Chytil sa plameňom i obecní dom a silný vetor odtiaľ rozniesol horiace hlavne do Hronskej ulice, kde bývajú najchudobnejší obyvatelia Lupče a tam oba rady domov v krátkom okamihu stály v plameni.

Veľký víchor hatil veľmi prácu hasičskú. Obyvatelia chvályhodnou vytrvalosťou bránili sa proti ohňu a pomáhali hasičom. Chovanci sirotinca nosili vodu a pomáhali ku haseniu ohňa došli hasičské spolky: z Baňskej Bystrice, Ľubietovej, Lučatina, Šalkovej, Perhátu, Polhory a ešte z viac obcí.

Napriek tejto silnej obrane Hronská ulica ľahla celá popolom, jak domy tak pobočné budovy a chudobní obyvatelia vyšli na mizinu. Sotva behom dvoch hodín zhorelo 48 domov s bočnými staviskami a asi 60 rodín zostalo bez prístrešia a v tej najväčšej biede. Začaly horeť i pobočné staviská rim. kat. plebanie, ale vďaka buď Pánu Bohu rýchla pomoc prekazila oheň. Podobne i na hornom konci mesta z domu obuvníka Ivaniča začal vystupovať dym, ale i tu rýchla pomoc prekazila vypuknutie ohňa. Tu na povale našli na polo zhorenú perinu a ponevác z okolností vzkršlo podozrenie, že dakto chce podpáliť dom obuvníka, aby i horná časť mesta zhorela, žandári vzali perinu sebou a zavedené je vyšetrovanie.

Veľký požiar povstal, jako sa hovorí, následkom ľahkomyselnosti dvoch laganov. Dvaja chlapeci schovali sa do pajty a tam fajčiace cigarky zapálili seno, od ktorého potom veľká časť mesta ľahla popolom.

Ešte v Lupči kúrili sa dym zo zhorených budov, keď dňa 9. júna v poludných hodinách povstal požiar v Ľubietovej, kde narobil tiež také škody ako v Lupči. V Ľubietovej spomenutého dňa rano okolo 9. hodiny vznikol oheň v jednom komíne; chytily sa sadze, ale

rýchla pomoc oheň udusila. Pozdejšie však, asi o poludní bohvie jakým spôsobom chytil sa dom policajného kapitána Kmetyho. Myslí sa, že snád iskra z komína horiaceho domu zaletela na dom Kmetyho a tam tlela až o poludní vypukol oheň. I tu jako v Lupči bol silný vetor, ktorý horiace hlavne ako fakly roznášal po celom meste. Za okamih stál katolícky kostol, fara, škola a asi 40 domov v plameni. Ľubietovskí hasičia za pomoci hasičov: zo Zvol. Lupče, Polhory, Poník a susedných obcí robili všetko možné, aby šírenie požiaru prekazili, ale ich sľachetné snahy byly marné. Z jednej strany podarilo sa ich obetavej práci požiar obmedziť hneď, ale na strane, v ktorú vial silný vetor tam možno bolo prekaziť požiar len až vtedy, keď už asi štyridsať domov zhorelo. Bol to strašný obraz. Veža ako nejaká obrovská fakla sypala iskry a zvony topiac sa v plameňoch padaly dolu. Vďaka buď Antonovi Kleinovi, káplanovi zvol.-lupčianskemu, ktorý s nasadením vlastného života skočil do horiaceho kostola a zachránil aspoň preveleb. sviatosť oltárnu.

Škoda je obrovská. Zhorel rim. kat. kostol, fara, škola. Vel. pánu farárovi Jozefovi Markuszovi zhorelo všetko, podobné nešťastie stihlo i učiteľa Jána Knyazovického. A čo mám povedať o tých nešťastných 50—60 rodinkách, ktoré stoja bez prístrešia vo veľkej núdzi.

Tu poznamenám, že tohto roku toto je už druhý požiar v Ľubietovej. Poprvé horelo 15. marca a všetky zhorené budovy ešte neboly ani znova postavené, keď opäť spustošil obec tento strašný živel.

Jako sa dozvedám, pán vicešpán Répási postaral sa, aby nešťastným pohorencom jak v Lupči, tak v Ľubietovej vysoká vláda poskytla pomoc, lebo bieda nešťastných občanov je k neopísaniu.

Drahí rodáci moji! Berte si príklad z nešťastia dvoch pekných mestečiek zvolenských a opatrujte svetlo oheň, aby vám nebol škoden. Koľko ľudí pre trestuhodnú neopatrnosť s ohňom vyšlo už na zobračku palicu a predsa ľudia ešte vždy nedbajú, aby zápalistě látky byly na bezpečnom mieste.

Daj Bože, aby som už viac takéto smutné dopisy nemusel podať ct. čitateľom z našej stolice, lež chýry potešiteľné, že sa zmábame a pozdvihujeme.

Pán Boh s nami a zlé preč.

Zvolenčan.

Lisková, dňa 11. júna.

Vysokoctený pán Redaktor!

Pritom všetkom, že sa počasie zdá byť tak neprajným, vyzerá to ešte dost pekne na našich poliach. Po tieto dni cestujúc vlakom do Sv. Mikuláša, pozeral som oblokom posiate polia; čím sme išli ďalej na hor. tým krajšie siatiny sme videli. Nepochopiteľné sú cesty Božie! Keď si človek pomyslí na minulé mesiace, v apríli vždy len studený vetor a mrazy; v máji zase len vetry a studené dážde, tak že mnohí gazdovia sa už počali obávať, keď buďto nemali záprahu, buďto si chceli skorejšiu druhého groš zarobiť, že im už semeno ostane v štoku

A hľa i to neskoršie pekne poschodilo. Jariny sú vôbec pekné, švábky tiež pekne poschodily, len to je chyba pri nich, že sú riedke, mnoho z nich vyhnulo, tak že pri okopávaní musíme dosádzať. Horsie pochodili tí, čo pre dážde do zeme zakopali, tým ani jedna nezišla, celé zeme im ostaly prázdne. Kapustné priesadky pyšno hore stoja. Ďateliny ale sú vôbec chybné a lanské ani nezišly. Z ozimín sa tiež musely niektoré zeme preorať.

Naši chlapi, ženy, dievčatá i mládenci chodievajú každú jar do Budapešti na zárobky, teraz to ide i tam slabo. Prestali múrať a pritom aj pily a podobné fabriky stoja. Z chlapov a mládenčov už mnoho prišlo domov, len ženy a dievky majú v zahradách robotu. U nás je drabý nádenník, obzvlášte ženská robota, žiadajú si len korunu na jeden deň. Tak by bolo lepšie tým, čo sa bez roboty v Budapešti povaľujú, keby domov prišli, tu by si tiež zarobili. U nás je robotník hľadaný, nadovšetko dnes, keď sa u nás tiež stavia.

Pltníci sa tiež žalujú, že drevo nemá taký obchod, ako po iné roky. Aj z toho poznáme, že je tomu tak, lebo naši malí kupci i päť týždňov sú tam v Komárne alebo v Seredi. Náš bystrý Váh si už aj jednu obeť vzal, totiž jedon Likavčan sa utopil neďaleko Hrádku.

Keď sa studený Pongráč, Servác a Bonifác pekne zadržali bez mrazu, doniesol nám ho Medard; s ôsmeho na deviateho mali sme totiž dosť dobrý mráz; za ním prišiel studený dážď a nám sa zide zase len teplá pec. Hneď sme v polovici júna a na slniečku sme sa ešte nezohriali. Ako to ďalej bude, nezabudnem to cteným čitateľom tohoto časopisu oznámiť.

S Bohom

Liskovan.

BESEDNICA.

Raubšic.

Dľa cudzieho.

Tri hodiny rano! snáď skoro pol štvrtej, keď z druhej strany spoločnej steny kohút, kráľ slielok, na vysokom tráme v kurinci zakikirikal.

Raubšic Jakub Lesík natiahol sa v gatoch z hrubého plátna, odhodil ťažkú perinu, štrajchol sirku o stenu a rozožal sviečku.

Brr! ... v nekúrenej izbe bolo zima jako v psiarni... Avšak nemal času hnevať sa, musel sa ponáblať prehliadnuť osídla, ktoré nadstavil včera.

Dunaj, pes poľovný, rozumný, tichý a príchylný príbehol hneď zivajúc lízať nohy svojmu pánovi.

Zvláštne zvieratá tento Dunaj s utatým vrtivým chvostom, so svaly krčovite napjatými, očima prekypujúcimi dôverou, jakoby sa vyzvedal úzkostlivo:

— Kam pôjdeme dnes? Na zajace, ktoré skakajú po rose, na zajace, ktoré behajú sem-tam cestami okolo stromkov, obhrzyjúce prútiky, prv než ešte navrátia sa do hniezda spať? Na divé kačky, na sluky lesné i ba-

žanty, ktoré rovnajú si perie na brehoch rybníkov, v rákosi? Na jarabice schulené v brázdach holých od posledného žniva? Kam pôjdeme, hovor, hovor? Chytró!... Deň nastane o málo hodín... Vyjdime!

Dunajovi dostalo sa pádneho kopnutia čižmou. Bez náreku odskočil trochu stranou; keď však o minútu poľička sa otvorila, tu rozumné zviera popadlo chvatne veľkú kvorku chlebovú voňajúcu ešte lahodnou vôňou po peci. Raubšic v náhlosti doprajel si v priaznivom okamžení tiež tie skrovné raňajky, mimo toho kus slaniny, ktorú zapil kvaterkou liehu; potom Jakub Lesík vystúpil v čižmách huste klincami pobytých na posteľ, sňal po tme s posledného klina dupľovku, hodil na seba miesto brokovnice poľovnú kapsu, hrube síce zhotovenú, ale pevnú o niekoľko priehradkách, zavrel tŕško dvere chalupy a plazil sa po zmrzlej tráve tmou k lesu, Dunaja majú v päťach...

Sklonok nezdravej studenej noci. Ačkoľvek šede mračná rýchle tiahly, predsa zahaľovaly chvilkami mesiac. Tiež vetor bol priaznivý.

Niekoľko malých netopierov lietalo ku svojím hniezdam. S času na čas sovino huhu, huhu, huhu, rozliehalo sa s ľavej strany v hustom boriovčatí starej dúbraviny.

A hájníci?

Ha, čože tí! v tejto dobe a za tejto zimy! Veď vieme, čo robia, rozvaľujú sa v perinách i s tým starým lotrom Bocharským, najneohroženejším z nich; hovejú si tam tým radšej, ponevadž gróf, ich pán, odcestoval včera do hlavného mesta; hojsa! nemusia sa tedy obávať, že zasľúchnu ho v pozdnej noci zaklepať z čista jasna na dvere hlavištom pušky, jako robieva pri svojich až k nesneseniu horlivých obchádzkach...

Zatým na rohu vysokého lesa temer blízko zámku Jakub Lesík razom všetok znepokojený zastal a pozorne ohľadával pôdu.

Nie! nemýlil sa ani teraz. Stopy dvojčech starých rozšliapaných čižiem vychádzaly z lesa a potom zase do neho sa vracaly. Čo to je? Šlapaje boly čerstvé a svedčily o dobe nedávnej. Hľadme napadol čerstvý sňah, a tak na každý spôsob nepovstaly šlapaje prv než o druhej hodine. Aj, aj, aj! Kto je to asi, hm?

Pytlák hľadel na svojho psa...

I Dunaj oňuchával podivne stopy, naddvihnul vrchnú čelusť, ceril zuby, špatné to znamenie!

Človek a pes usrozumení zastali, naslúchajúc za krovím, aby požiadali veškerú bystrosť smyslov znamenite vyvinutých o pomoc.

— Stavil by svoju hlavu, že tí vtáčkovia sedia v starej chajde uhliarskej na druhom konci pasienky, — riekol si náhle nočný lovec, ale kto len je to? To predsa nie sú domáce šlapaje!

Potom sohnul sa ku psovi až skoro ku kolenám, s tvárou prísnu, fuzatými čelustami pevne uzavrenými, pästou svalnatou a pozdvihnutou, upierajúc velitelsky oči na svietiace oči Dunaja a zašepal tichučkým hlasom:

— Buďme ticho!... Počuješ Dunaj... Pst!...

Zvíra porozumelo rozkazu pánovmu; pes pytlákov nebol by teraz zaštekal, ba ani nezavrčal za svet svetúci.

Bez hluku okľukou, aby vyhnni žiare, ktorú bledý mesiacik rozlieval, prišli vo stíne šumacích jedlí a brezí, lebo nočný vietor ovieval mrazivým dychom vetvy jakoby v žalostnom poblúdení, až na dva kroky k chajde.

Chyzka táto prostá i vekom schatralá podobala sa skôr dutine alebo výmolu, bola pokrytá tlstými tehlami surovými až na dvere, veľmi nízka to diera, ktorá dala sa uzavreť zovnútra rohožou upletenou z rákosia, krúteného a z vlaknitého dreva.

Jakub Lesík nemýlil sa; ktosi riekol vnútri priduseným hlasom:

— Čože!... ty nie si dnes svoj, na môj veru!... Predsa som ti riekol, že gróf nenie doma, hľaď!... Kuchárka, ktorá dala mi dva krajciare a kus chleba, vypravovala to ostatným slúžebníkom, tým starým plešivcom — počuješ?

— Má to za časy ten gróf, že môže, kedykoľvek sa mu páči, odísť do hlavného mesta, kde sa obveselí!

— To je pekné! Pre nás výhodné!

— A čože ja?

— Ano, mňa však skorej zavrú!... Vlamanie... v noci... dom obydlený... známosť! to hneď zvedia! Teraz je človek radšej na čerstvom vzduchu.

— Poďme tedy na isto, lepšie nemôžeme pochodiť! Mestečko je deľako; vezmeme ten rebrík pri maštali, o ktorom som ti povedal, zarezeme sklenárskym diamantom do tabuľky v okne... otočíme zľahka... tam spí... odzbrojíme ho.

— A čo psi?

— O tých nemaj žiadnych starostí! „Ztratil“ som guľky jedu za súmraku blízko ich búd.

— Ha, výborne!... máš zcela pravdu! Komu sa nelení tomu sa zelení! Poďme!

Jakub Lesík soznal, že zasluchohol dosť. Učinil dva kroky späť, lebo zbudlo mu sotva toľko času, aby ukryl sa za hromadu otiepok, kde rukou držal tlamu Dunajovu a na kolenách pušku.

Oba zloději vyšli z úkrytu a vydali sa tiež na lov.

Nebolo strašnejšieho raubšica nad Jakuba Lesíka; človek nezkrotiteľný ako divoch, ktorému ani hlbiny lesné, ani zvyky čierneho zvera, ani prírodné úkazy nie sú tajemnými.

Či je nebezpečný? Aby sme úprimne riekli, áno, snáď niekdy; keď by mu totiž na príklad hájny alebo žandár v ústrety bol prišiel za jasného svetla mesiaca a chcel by mu odobrať srnku alebo zajaca, ktorého si v noci zastrelil pre seba, tu veru Jakub Lesík bol by stiahol zcela spokojne prstom kohútik nikdy nechybujúcej pušky.

Ale popri tejto surovej náture v jeho srdci cit vďačnej citlivosti, proste úprimnej oddanosti driemal jako ohniček pod popolom.

Je tomu niekoľko týždňov čo jeho dcéruška, jedináček, ochorela; keď už domnieval sa, že ju ztratí, tu

jedného odpoľudnia zazrel do svojej chalupy vchádzať... koho? grófkou, pani zámockú, samotnú a peško.

Rusovlasá, pekná panička nechala vlastné dietky hrať sa na ceste s pestúnkou a jeho chorej dcérke priniesla v každom vrecku flaštičku s liekmi a chovala sa veľmi blahosklonne. Milostivá pani mazlila i laskala sa, ošetrovala, bozkavala malú chorú — ku podivu — tak nenútene, upravila jej vankúš pod hlavou, až milo bolo hľadať, urovnala strožliaky rieknuť: „To nič nenie, milušká,“ zatým čo maličká trhala v horúčke a blúznivosti svojej čipky na šatách grófkyných.

Prišla päťkrát, šesťkrát s čiernou stužkou v rusých vlasoch, veľké oči žiarili jej ako hviezdy, čím ďalej vľúdnejšie, usmievavejšie, milostne, krásne.

Keď maličká chorá skoro sa uzdravila, tu nehorvorila o ničom, len o svojej dobrotivej panej. Jakub Lesík na to prejatý vďačnosťou, chodieval od toho času na zverinu do lesov — susedných grófov.

A dvaja tuláci hodľajú práve previesť ohavný zločin na dobrotivej panej a jej detičkách! Ach! To nejde len tak rýchle!

Plaziac sa chvatne ako stín okolo krovia, pytlák z ticha ponáhal sa dlhými krokami lesom k zámku...

Oboznámený dôkladne so všetkými miestnosťami, bol už dávno skrytý za pilierom, kde práve rano bol schovaný tulák, ktorý teraz so svojim spoluvinníkom vykračoval si ešte po lesných chodníkoch.

Nenazdajky zazrel ich, jako prichádzajú z lesa ako dva dravec; hľa už zastavujú sa za objemným stromom, aby pátrali po okolí i naslúchali; potom zamierili ku maštali, odkiaľ odnášajú rebrík od pôjdu.

Zľahka bez hluku postavili rebrík uprostred zámku pod okno chyže grófkinej a jeden z naničhodníkov vyliezol po ňom hore...

Nebol to asi prvý pokus prehnaneho zločince; lebo nebolo počuť v nočnom tichu ani škripanie diamantu po skle ani iný sebe menší podozrivý brmot; ani minúta ešte neubehla, keď vyrezal v tabuli kuľatý otvor, pravidelný, ktorým prestrčil ruku, aby otvoril znútra závierku. Okno sa už otvorilo, druhý lupič s nožom medzi zubami postúpil do prostred rebríka za svojim kamarátom, ktorý chystal sa vliezť oknom do vnútra.

Z čista-jasna na dvadsať krokov vo stínu piliera, zdĺhavý oslnujúci záblesk papršlekovite zažiaril a výstrel z pušky strašne zahrnel.

Ozvena opätovala tento výstrel šírým tichým lesom a v údolí niekoľkokrát, oba zločinci sa zľakli a ustrnuli hrúzou, nemohli sa hnúť, keď ihneď mužský hlas zvolal, ale prisne na nich zvolal:

— Pozor lotri! mierime na vás! Prvý kto sa hne trebárs o jeden krok, je synom smrti!

Dunaj na pokyn pánov poskočil k rebríku, oprel sa oň prednými nohami, zježil srst a dal sa do zbesilého štekotu a vitia...

Jakub Lesík vystrelil šús na prázdno na výstrahu ľudom zámockým, hneď však vstrčil nový náboj do pu-

šky a ponevác nevysiel z úkrytu, nevedeli zločinci s koľko odporcami majú robotu... Veru keby sa boli postavili na odpor, raubšic by veru nebol rozmýšľal, či má naložiť s nimi tak, jako robieval so zajacami...

To sa nestalo: obo naničhodníci triasli sa strachom; zvlášte teraz, keď v oknách svetlo pobiehalo, okná sa otváraly a zloději poľakani strachom, začali úzkostlive volať:

— Poddáme sa! nestrieľajte... nestrieľajte!

Za málo minút, ktoré zloději prestáli na rebríku jako kamenné sochy, za klepotu kohútikov dupľovky, ktorý im neprijemne doliehal k ušiam od piliera, traja rozzúrení a ledabolo odení slúžobníci, z ktorých jeden bol ozbrojený pištoľou, druhý revolverom, tretí dlhým kuchyňským nožom, obstúpili ich.

Jakub Lesík zavolať teraz opatrne z úkrytu menom jedného zo troch prichodiačich, meno grófovho komorníka: „Pán Francko! neľakajte sa!... To som ja, Lesík, vystrelil som, aby polapal týchto lotrov.“ Potom vystúpil zo svojho úkrytu...

Vysvetlil zovrubne, jako zastihol za nočnej prechádzky náhodou týchto darebákov.

Panský kočiš osedlal chytro koňa a evalom ubáňal pre žandárov.

O pol hodiny zbojnikov žandári vyzvali, aby zišli dolu s rebríka a dali si navliecť putá.

O týždeň gróf vrátil sa z hlavného mesta, a dal raubšicovi miesto hájnika s neobyčajným veľkým platom.

Jakub Lesík mačkal baranicu v tlstých prstoch a pozerajúc žalostive k lesom, hovoril:

— Nie, pán gróf... ďakujem!... Pochopíte, prečo človek nechce zmeniť život...

V tom z nenazdania grófká vo svetlých šatoch, s čiernou stužkou v rusých vlasoch, vnišla k nim:

— Jakub, zachránili ste mi život; prijmite, prosím vás, miesto hájnika menom dcérušky vašej... Vezmem sama na seba starosť o jej vychovávanie. Hovorte, snáď neodmietnete mňa?

— Milostivá pani... vám k vôli... veru nie, neodpieram... učiním všetko čo si žiadate. Boli ste príliš vľúdnu a dobrotvívou... Zachránili ste mi Marienku od smrti... Viac nemôžem rieknúť, budem hájnikom, svedomitým hájnikom, to vám sľubujem!...

Jakub Lesík dostal slovu.

V lete každučké rano Marienka prináša teraz „svojej“ peknej panej veľkú kyticu z poľného i lesného kvieťa: zo záružlia, kašičky, nezábudiek, fialiek, klinčekov, zimozelená a iných, vrúbenú machom čerstvo zroseným.

V prvých dvoch mesiacoch kytice tieto bývaly sviazané starými povrázky z osidel na zajace.

Zdravotné rady pre ľud.

Dobre je, keď z pšenice dobre vyberieme kúkol a lulík (holubia nožka) lebo tieto otrávia múku.

Nenie dobre potuchnutú múku užívať, ľahko ochorieme od nej.

Nenie dobre nevypečený alebo splesnený chlieb jesť, ponevác si obťažíme žalúdok.

Dobre je, keď mäso dobre uvaríme alebo upečieme, tak je mäkkšie a chutnejšie.

Nenie dobre odstáť smradľavé mäso jesť, pokazíme si žalúdok.

Nenie dobre jesť mäso alebo mlieko z chorého zvieraťa, lebo môžeme i my ochoreť.

Nenie dobre jesť ryby zo stojacej vody a močiarov, lebo onezdravieme.

Nenie dobre keď zemiaky často a samé jeme, nedodávajú telu sily.

Dobre je, keď na mlieko dávame veľký pozor a čisto ho držíme, ponevác sa ľahko pokazí a vtedy zapríčini nebezpečné hnanie.

Nenie dobre, keď do mlieka vodu miešame, lebo sa vtedy ľahko zosmrdí a zdraviu škodí.

Nenie dobre, keď chorý človek dojí kravy, ponevác sa s mliekom rozširuje i choroba toho istého.

Nenie dobre potuchnuté maslo jesť, lebo od tohoto žalúdok zle trávi.

Dobre je, keď si huby základne obzreme; medzi hubami je mnoho jedovatých, ktoré nám môžu aj smrť zapríčiniť.

Nenie dobre, keď dávame nadmier mnoho korenia do jedla, škodí to žalúdku.

Nenie dobre jesť také jedlo, ktoré už dlhší čas stálo, ľahko onezdravieme.

Dobre je, keď dieťaťu aj najlepšie mlieko len prevarené dávame, takto je zdravšie a záživnejšie.

Nenie dobre, keď nemluvniatkom dávame z pokrmu pre odrastlých určeného, ponevác žalúdok dieťaťa toto ešte nesnesie.

Dobre je, keď dávame deťom k chlebu ešte niečo pod zuby; budú zdravšie a silnejšie.

Dobre je, keď deti obznámime s jedovatými bylínami, lebo keď ich nepoznajú, zedia ich a ľahko sa otrávia.

Nenie dobre medzi jedným mnoho alebo veľmi chladné nápoje piť, vtedy žalúdok zle trávi.

Nenie dobre horúce jedlá jesť, kazíme si tým zuby.

Nenie dobre žltkastú alebo mutnú vodu piť, kazíme si ňou zdravie.

Nenie dobre vodu z močiarov alebo kaluží piť, lebo od nej ľahko ochorieme.

Nenie dobre, keď na horúce jedlo pijeme chladný nápoj, pokazíme si zuby.

Nenie dobre, ba veľmi je zle, keď mnoho pálenky pijeme, ponevác nám táto jak ducha, tak i telo umoruje; najprv nás ohlúpi a potom zabije.

Dobre je, keď držíme mieru jak v jedení tak i v pití; nemiernosť nás ľahko usmrťí.

Nenie dobre tancovať na takom mieste, kde sa veľmi práši, pokazíme si pľúca.

Dobre je, keď sa zdržujeme od karát, hra v karty nás rozéulí a kazí zdravie.

Nenie dobre, keď viac spíme, než osem hodín, ináč slenívieme.

Nenie dobre na mäkkej posteli spať, lebo takéto spanie oslabuje telo.

Dobre je, keď sa čím častejšie umývame a čím častejšie kúpame, tým sa čisti a aj posilňuje telo.

Nenie dobre, keď sa spotení kúpame v chladnej vode, ľahko sa prechladíme.

Dobre si je za každým jedením ústa vymíť, udržíme si zdravie zubov.

Nenie dobre vlasy veľmi masť, lebo nám oslabne kožka na hlave.

Dobre je, keď si chorý hneď ľahne, odpočinok udusi mnohé nemoce.

Dobre je, keď chorý hneď hľadá lekársku pomoc, tým môže byť istejší, že sa čím skôr vylieči.

Nenie dobre, keď zdravý človek leží vedľa chorého, ponevác ľahko i on onezdravie.

Dobre je, keď chorému dávame lekárom predpísané jedlá, lebo jedine tak je vstave vyzdravieť.

Dobre je, keď takého chorého, ktorý má chytľavú nemoc (tyfus, osýpky, cholera, záškrť), hneď uložíme do oddelenej chyže, tak sa choroba v rodine nerozšíri.

Dobre je, keď psom pohryzený človek ide hneď k lekárovi a dá sa liečiť, lebo pes mohol byť prípadne besný.

Nenie dobre, keď si na rany kladieme pavučiny alebo práchno, lebo tieto zkazia krv.

Dobre je, keď má každá obec nemocnicu, lebo tam sa chorí ľahšie vyliečia.

Dobre je, keď deti posielame do detských opatrovní, tam sú chránené od každej nehody a niečo sa aj naučia.

Dobre je, veľmi je dobre, keď čítavame poučné knihy, lebo tak sa človek mnoho učí a dnes iba učený človek príjde k niečomu.

CHÝRNIK.

Dobročinnosť. Ovdovelá arcikňažna Štefania hlavnému mešťanostovi Márkusovi poslala 200 zlatých cieľom podelenia medzi tých chudobných, ktorí sa počas jej pobytu v Budapešti u nej o podporu uchádzali.

Primas ostríhomskej chudobe. Ostríhorský arcibiskup knieža-primas upovedomil predstavenstvo mesta Ostríhomu, že každoročne 4000 korún riadnej podpory dá tamjšej chudobe. Veľkodušné rozhodnutie arcipastiera vzbudilo v Ostríhomi veľkú radosť.

Turecký sultán ochorel. Turecký sultán Abdul Hamid povážlivo ochorel, následkom čoho panuje v Yldizkiosku veľký zmätok v obave o jeho život. Sultán narodil sa 22. septembra 1842. a dňa 31. augusta 1876. nastúpil na trón čo nástupca svojho brata sultána Murada V.

Vďačná mládež. Žiactvo vyššej reálky v Kremnici zaviedlo medzi sebou sbierku a dalo postaviť pekny pomník pri Dolnom Turčeku dňa 17. januára r. 1849. padlým honvédom. Odhalenie pamätneho stĺpa odbyvať sa bude dňa 18. t. m. predpoludním o 10. hodine.

Omilostený redaktor. Jeho veličenstvo na predostrenie ministra pravosúdia omilostil Ambra Pietra, redaktora „Nár. Novín,“ ktorý si zo svojho 8mesačného trestu už 6 mesiacov bol odsedel vo vacovskom väzení.

Kopiju ulánom. Vysoké vojenské kruby zapodiejavajú sa s myšlienkou, aby uláni opäť dostali kopiju. Jako známo, uláni pred rokami tiež mali piky, ktorú im ale odobrali, lebo v cudzozemsku jazdectvo tiež prestalo nosiť túto zbraň. V posledných rokoch však znovu opatrily cudzie mocnosti svoje jazdectvo pikou a tak zaiste aj naším ulánom ju vrátia.

Počasie. Čo zameškal Ponkrác, Servác, Bonifác, dohonil Medard. Asíce počasie sa tak schladilo, ako v marei. Z horných strán Oravy, Liptova a Turca, Zvolena, Spiša pišu, že tam po horách napadlo sňahu a v noci boly silné mrazy. Počasie je ešte i teraz stále chladné.

Sypanice. V gemerskej stolici vo viacerých obciach panujú medzi deťmi sypanice. Tak v Jelšave a vo Veľkej Revúci museli zavreť školy, aby zamedzili ďalšie šírenie sa tejto nebezpečnej choroby.

Posúdený novinkár. Jozef Škultéty spolupracovník Nár. Novín postavený bol pred budapeštiansku porotu pre poburujúci článok, ktorý vydal v spomenutých novinách. Porota uznala ho jednohlasne za vinného, následkom čoho súd posúdil ho na tri týždne štátneho väzenia a na zaplatenie 150 zl. pokuty.

Nebezpečná pohroma. Ponad hlavné mesto Španielska Madrid dňa 10. t. m. predpoludním pretiahla sa za veľkého víchra obrovská búrka s ľadovcom. Ľadovec padal veľký ako holubacie vajce a ulice boly pokryté ľadom na pol metra vysoko. V snemovni, kde práve zasedali ablegáti, prelomil ľadovec sklenný krov a v zasedacej sieni narobil mnoho škody. Mnohí vyslanci boli ranení. Ľadovec mnohých ľudí poranil a jedného zabil. Do nemocnice odviezli vyše sto ľudí, ktorých ľadovec ranil. Všetky sady a zahrady sú zničené, obloky a uličné lampy pobité. Nesčíselné domy sú porúchané. Orkánom a ľadovcom zapríčinená škoda obnáša vyše miliona zlatých.

Nový vynález. Dvaja Angličania Crehore a Sguier vynášli nový prístroj na súčasné zasielanie viacerých telegrammov a pomenovali ho synchronografom. Na diaľku 453 kilometrov odtelegrafovali za minútu 540 slov, na diaľku 713 km. ale 340 slov. Depeše došly presne a znalci sa pochvalne vyslovili o vynáleze.

Socha Ludvika Kossutha v Marosvásárhelyi. V Marosvásárhelyi za veľkých slávností odhalili dňa 11. t. m. sochu Ludvika Kossutha. Slávnosť odbyvala sa za prítomnosti veľkého obecnstva. Rečnil aj syn nebohého Franc Kossuth, ktorému obecnstvo pripravilo ovácie.

Prešibaná žobráčka. Budapeštianska polícia chytila jednu starú žobráčku istú Reginu Pollacsek pre nedovolené žobranie. Stará žobráčka bránila sa tým, že robíť už nemôže a keby nežobrala, nuž by musela hladom zomreť. Keď jej však prekutali šaty, našli jej v sukni zašitú jednu sporiteľnú knižku na 1080 zlatých a okrem toho v hotovosti 75 zlatých. Stará žobráčka teraz vo väzení rozmýšľa, akí „Tomáši“ sú pri tej polícii.

Pozor pri prepichovaní uší. Slúbencia jedného inžiniera v Rusku dala si prepichnúť uši, lebo od svojho slúbenca dostala pekné náušnice do daru. Sotva však za niekoľko hodín nosila skvostný šperk, počaly ju uši náramne boleť a o tri dni vzdor lekárskej pomoci skonala na otrávenie krve. — Takéto pády sú dosť časté a preto už mnohí rodičia nedajú prepichovať dcérkam uši, lebo pri malých deťoch je to ešte nebezpečnejšie. V Anglicku na príklad už dávno zaviedli ženské akciu proti náušniciam, nosenie ktorých držia za barbarský zvyk a nie bez výsledku, lebo už veľmi mnoho vznešených dám vôbec nenosi náušnice, menovite ale mladšie pokolenie.

Ohavná mať. Vdova po murárskom palierovi Martinovi Sirota, rodená Zuzanna Pobada v hlavnom meste otrávil svojich dvoje detí 11ročného chlapca a 8ročnú dcéru, aby mohla dostať tých 600 zlatých, ktoré bol podnikateľ stavby v Lipt. Sv. Mikuláši složil pre deti, keď Sirota prišiel o život pri stavbe. Ohavná mať aj telegrafovala do Mikuláša o peniaze sirôt, ale medzitým susedia oznámili vec polícii, ktorá objavila všetko. Chlapček Karol bol ešte pri povedomí a rozpovedal, že matka mu dala kávu, ktorú musel vypiť, lebo mu to matka rozkázala vzdor tomu, že káva bola horká a takej chuti ako mydlo. No ďalej chlapec hovoriť nemohol, lebo upadol do veľkých mdlôb. Komisia prezkúmajúc byt, na posteli pod perinami našla mrtvolu 8ročnej Annky. Matka i jej bola dala piť z osudnej kávy, následkom čoho po veľkých boľastach dievčatko zomrelo, bez toho, žeby bola matka dala zavolať lekára. Polícia vdovu Zuzannu Sirota zajala.

Raubšicci. Raubšicci, týchto zvláštnych poľovníkov, ktorí i život sú vstave obetovať za jednu srnu, je ešte vždy dosť v hornatých krajoch podtatranských. O tom svedčí i najnovšia pôtka s pytlákmi, ktorá sa odohrala v jednej doline pod Kriváňom. Štátny hájnik Ján Gabzán potkal tam štyroch raubšicov, ktorí päťkrát strelili na Gabzána. Hájnik pred presilou skryl sa do jedného dutého stromu a odtiaľ potom jedného z raubšicov zastrelil, na čo ostatní traja ušli. Gabzán hneď zavolať si hybian-ských pastierov a pospíeňal s nimi ku postrelenému raubšicovi, ale toho už tam nenašli, lebo ho vrátivší sa kamaráti odniesli sebou. Gabzán oznámil prípad slúžnovskému úradu.

Útočníci na talianskeho kráľa. Anarchista Acciarito, ktorý pred dvoma rokmi spáchal útok proti kráľovi Umbertovi, nedávno kajúene všetko vyznal a pomenoval i svojich spoločníkov, potom ale zadal ku kráľovi prosbu o omilostenie. Na základe priznania chytili päť talianskych anarchistov, ktorí ale všetko taja a tvrdia, že sú úplne nevinní. Koncom tohto mesiaca na základe Acciaritovej prosby revidovať budú trestnú pravotu útočníka.

Nešťastie pri rozháňaní oblakov. V štýrskej obci Hitzendorf už od dlhšieho času je umiestnená jedna delostrelecká batteria, ktorá v prítomnosti hvezdárov zkúma, či strelbou z kanónov skutočne možno rozohňať búrku. Minulý piatok hrozila na okolí Hitzendorfu búrka a ľudovec a preto aby nebezpečné oblaky zahnali, počali striedať z diel rozostavených na poli. Jedno delo však zle nabili, ktoré potom rozhodilo. Od výbuchu chytil sa i neďaleko sklad na pušný prach a celá budova s obrovským rachotom vyletela do povetria. Výbuch bol tak silný, že jedného delostrelca roztrhlo a ôsmych robotníkov, ktorí neďaleko okopávali rofu, nebezpečne ranilo. Tak hľa smutne skončilo sa rozháňanie oblakov.

To je chlap. Kaprál Rudolf Hausvatter v Temesváre v strachu pred trestom vyšiel na hrobitov a strelil si do pŕs. Privolaní vojaci z kasárne naložili svojho kaprála na nosidlá a keď prišli ku kréme na ceste ku vojenskému špitálu, Hausvatter vtedy rozkázal zastať a žiadal víno a cigaru. Obecní vojaci pána kaprála poslúchli a doniesli mu pol litra červeného vína, ktoré ranený s chuťou vypil a potom zapáliec si cigaru riekol vojakom: „Teraz už nezomrem, lebo užil som už medicínu!“ A kaprál mal pravdu. Napriek tomu, že mu guľa nad srdcom prepálila celé telo, dobre sa cíti v nemocnici a vojenský lekári myslia, že sa mu ťažká rana zahojí.

Najšikovnejší telegrafisti. V talianskom meste Como odbyval sa po tieto dni medzinárodný sjazd telegrafistov, z ktorej príležitosti sriadili telegrafisti medzi sebou závod, že kto z nich je najzručnejším telegrafistom. Prvú odmenu dostal Franklin Geronini telegrafista z Milana, ktorý za 42 minút a 42 sekúnd odtelegrafoval 1080 slov. Druhú cenu dostal telegrafista Gruber z Mnichova, ktorý za 32 minút a 38 sekúnd odtelegrafoval 1030 slov.

Rúbanie stromov elektrinou deje sa od nedávna s úspechom vo veľkých lesoch haličských. Výhoda takehoto rúbania záleží v tom, že práca vykoná sa teraz osemkrát rýchlejšie, než pokiaľ vec vykonávaná bola sekerou a pilou. Prístroj užívaný ku rúbaniu zvlášť stromov mäkkého dreva skladá sa z nebožieca, ktorý uvádza sa v rýchly pohyb elektrickým motorom. Aparát vozí sa na kárač, ktorými ho možno pohodlne zaviezť ku každému stromu. Nebožiec zavíta do pňa veľkú dieru, do ktorej sa vloží takej veľkosti drevený klin, načo sa podobná práca vykoná i na druhej strane. Potom už stačí len niekoľko úderov sekerou, aby strom privedený bol ku pádu.

Požiare. V Bardyjove vypukol tieto dni veľký požiar, ktorému padla za obeť jedna ulica a kus námestia. Hasičia len keď veľký víchor prestal, požiar mohli prekaziť. Hasiči veľmi statne sa chovali, menovite vyznačil sa hasič Ondrej Hrivňák, ktorý s nasadením vlastného života pracoval na udusení ohňa. Všeobecne myslí sa, že oheň bol podložený. Škoda je veľká. — V sobotu dňa 10. t. m. zúril veľký požiar v Tisovci; zhorelo 35 domov i s pobočnými staviskami.

Dvakrát trojičky porodila manželka chudobného robotníka Štefana Molnára v Budapešti. Najprv porodila tri dievčatá a teraz troch chlapcov. Dievčatká sú už hodné ťročné a teraz narodení chlapci sú zdraví a jest nádej, že zostanú pri živote. Matka cíti sa tiež dobre, len otec škrabe sa za uchom na toto hojné božie požehnanie.

Pre pár krpcov. Statkár Peter Thuránszky v Smrečanoch najal si viac chlapcov z Veternej Poruby, aby mu vyrúbali kus hory. Chlapi sa i sobrali a šli do hory, ležiacej v smrečanskej doline. Na ceste ale Jano Komendak s Matiašom Zenkom povadil sa pre krpce. Slovo padlo na slovo a tu rozhnevaný Komendak svojou sekerou tak udrel Zenku do chrbta, že niet nádeje na jeho zotavenie. Komendak bol už pre podobné zločiny viackrát trestaný.

Predávali ľudské kosti. V českej obci Pribau pri Prahe zatkli tamojšieho kostolníka a hrobára, lebo ich prichytili, že zo starých hrobov vykopávajú ľudské kosti a vo vreciach odnášajú do jednej fabriky, kde z ľudských kostí mlieči trus. Dokázalo sa, že kostolník a hrobár už od dávnejšieho času zarábali si takýmto činom groše, lebo im fabrika za ľudské kosti dosť dobre platila.

Obrovská lipa. Z príležitosti posledného prehladania hôr znalci ustálili, že na pôde celej krajiny najstarším stromom je jedna lipa, ktorá stojí pri krajinskej ceste medzi Podhradím a Pruskou v trenčianskej stolici. Je to opravdový div prírody. Lipa je stará vyše 300 rokov a jej peň je tak hrubý, že šesť ľudí s rozťahnutými ramenami nemôže ju objať. Strom je úplne zdravý.

Dvor sultánov. Teraz vyšiel v Carihrade menoslov tureckých úradníkov (Salmameh) na bež. 1317 (1898—99) rok. Kniha obsahuje celé osobníctvo cisárskeho dvoru a z počtu a funkcií týchto vidno, jakým veľkým pánom je ešte i teraz sultán ztenčenej tureckej ríše. Len hlavné osobnosti tureckého dvora sú nasledovné:

1. Maršal paloty; teraz Osman paša, býv. veliteľ Plevny v rusko-tureckej vojne, ktorý sedí so sultánom v jednom koči, keď sa vezie do mečety;
2. prvý alebo veľký eunuch, ktorého turecký titul znie nasledovne: „Hlavný strážnik brány šťastia“, ináčej Výsost a z príležitosti slávností ide hneď za veľvezirom pred ministrami;
3. správca výdavkov cisárskeho dvoru;
4. osem komorníkov;
5. jeden prvý tajomník, jeden tajomník pre cudzie reči, 23 iní tajomníci;
6. jeden hlavný dvormajster;
7. traja imami;
8. dvaja privátni pokladníci;
9. správca cisárskej pokladnice a jeho dvaja pomocníci;
10. šéf policajného

- kabinetu, lepšie hlava tajnej polície;
11. traja gazdovia;
12. sporiadateľ cisárskych hliadok;
13. šéf kadétov;
14. 1 hl. dozorca nad stajami;
15. jeden hlavný nádvorník;
16. jeden hlavný stolovník;
17. hlavný lekár, zároveň šéf všetkých lekárov ríše; terajší skončil svoje štúdiá vo Viedni;
18. 30 podriadených lekárov;
19. jeden hlavný zverolekár;
20. dvaja chemikovia;
21. 2 hlavní zatvárači brány;
22. jeden druhý šéf enuchov, ktorý však nosí titul len Excellenc;
23. jeden knihovník;
24. šéf dvornej tlačovej kancelárie;
25. prvý dozorca šiat (teraz Ismed beg, po mlieku brat sultánov, ktorému sa panovník veľmi podobá);
26. hl. holič;
27. hl. ochutnávateľ jedál, ktorý je povinný pred sultánom ochutnať každé jedlo, ktoré pride na stôl, aby sa sultán presvedčil že sú nie otrávené;
28. správca sultánových zábav;
29. dvaja nadkuchári (Francúz z Turek);
30. hlavný hvezdár, ktorý nemá inej práce ako predpovedať z hviezd los ríše a cisárskej familie;
31. 21 pobočníkov-generálov;
32. 185 čestných pobočníkov. — Plat všetkých týchto úradníkov, ako aj ostatných sriadencov, enuchov, sluhov a iného osobníctva, ktorého počet sotva možno ustáliť, vyplácajú z prenájomného panstva cisárskej koruny, ktorých ročná árenda činí million funtov (asi 11½ mil. zl.). — Výdavky Yldizovej paloty určujú ročne na 4 mil. 800,000 funtov.

KU OBRÁZKU.

Kupecká štvrť v meste Travniku.

Medzi našimi čitateľmi dozaista najdú sa mnohí, ktorí pred 21-tymi rokmi účasť brali na okkupácii Bosnie a tak vlastnými očami videli túto na prírodné krásy tak bohatú krajinu; osobne obznámili sa bližšie s jednotlivými mestami a zvláštnosťami tejto krajiny, ktorá za starodávnych čias nazvaná bola „zlatá šťastná Bosnia.“ Pravda meno toto nosila iba do tých čias, kým pred štyristo rokmi nepadla do tureckého zajatia, kým sa v mestách neobjavil polmesiac.

Z tureckého poddanstva vyslobodená bola krajinka táto roku 1878-ho, asíce vyslobodila ju rakúsko-uhorská monarchia, ktorá s privolením europejských mocností vtiahla udaného roku do Bosnie. Od tohoto času nastala v Bosnii a Hercegovine nová doba pokroku a rozvoju. Dnes je už Bosnia popri Bulharsku najpokročilejšia krajina na balkánskom polostrove. Prv, než naše vojská zaujali Bosniu, bola krajina táto celkom zavrená pred svetovou premávkou; nebolo tu železníc, ba ani riadnych ciest, cudzinec sa len kedy-tedy zatáral sem.

A dnes ťahajú sa celou krajinou krásne hradské, železničné vlaky ustavične hrkotajú dolinou Bosny od jedného konca krajiny k druhému. V obciach nachádzame všade školy, po vidieku vidíme všade dobre obrábané polia a nebotyčné komíny jednotlivých fabričných závodov.

Bosenské mestá delia sa zväčša na dve čiastky. V jednej čiastke vidíme široké ulice s peknými budovami a závodami, jako v ktoromkoľvek inom europ.

skom meste, a druhá čiastka mesta je ešte vždy tá stará s úzkymi špinavými uličkami, kde tureckí kupei v otvorených sklepech sedia, majúce pod seba vťahnuté nohy a s chladnou ľabostajnosťou čakajú kupecov.

Na našom obrázku najdu et. čitatelia kupeckú štvrt' mesta Travníku. Z ľava vidno hostinec, kde cestovateľ iba toľko pohodlia dostane, že môže prenocovať na lavici, kobercom zakrytej. Oproti vidíme turecké závody, v ktorých dostať čisté, nefalšované výrobky tureckého domáceho priemyslu. Sklepy tieto sú ešte aj dnes tak prvopočiatočné, jako byly pred sto rokami. V bosenských mestách je vo zvyku, že cudzincovi nedovolia skiep otvoriť tam, kde sa nachádzajú turecké závody, aby privandrovaťsi kupei svojou obratnosťou neodoberali im odberateľov.

Mesto Travník je jedno z najvýznamnejších miest Bosnie, ktoré bolo do roku 1854-ho sídlom správcu Bosnie; dnes ho ďaleko prevýšilo Serajevo, ktoré je už skoro celkom europejsky zariadené.

K OBVESELENIU.

Fridrich Veľký a lekári.

Nemecký cisár Fridrich Veľký rozprávajúce sa s dvoma dôstojníkmi o výhľadoch boja neďaleko Rosbachu poznamenal, že jestli v boji nezvítazi, neostane mu iný útluk ako utiahnuť sa do Benátok a tam z lekárskej praxe žiť.

— Čo myslíte o mojom pláne? pýtal sa jedného dôstojníka.

— Cisáru, rečie otázaný generál, ja schvaľujem váš plán, lebo by ste i tak nemohli žiť bez vraždenia ľudí.

Fridrich Veľký raz pri jednej príležitosti spýtal sa svojho dvorného lekára:

— Povedzte mi pravdu, koľko ľudí ste už poslali na druhý svet?

— Aspoň o tristotisíc menej ako Vaša Výsosť, znela odpoveď.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 15. júna.

V budapeštianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: Hovädzina predok 68, zadok 80, polievková

72, jazyk 70, obličky, ľadviny 85, čistené 220 krov za 1 klg. — *Baranina:* predok —, zadok — krov za 1 klg. — *Telacina:* 72, lopatka 76, stehno 80 krov za 1 klg. — *Bravčovina:* 60, stehno a lopatka 64 krov za 1 klg. — *Šunka:* pražská 90, surová 64 krov za 1 klg.

Masť: Sviňská 60 krov, loj 58 krov, slanina ku roztopeniu 58 krov a husacia masť 130 krov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 40, sliepku 90, kohúta 100 krov. Za jednu tučenú kačku 120, za tučenú hus 200 krov. — *Očistená drúbež:* kura 50, sliepka 80, kapúň 100 krov, hus 160 (za jeden klg. — krov), morka za kus — krov, a kačka za kus 100 krov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 47 kusov za 1 zl., menšie 20 kusov za 40 krov, ku čaju 6 kusov za 20 krov.

Ryby: Kapor 60, sumec 80, štika —, zubáč —, jesater —, okuň — krov. Raky 250 krov za 1 klg.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 90, ku čaju 120 krov za 1 klg. Brindza 22 krov za kilo. — Smotana 28 krov za liter. — Pár holubov 50 krov, divá hus 150, divá kačka 70, jarabica — krov za kus. — Zajac za kus —zl. — krov. — 1 klg. divej svine 60 krov, srny — krov. — Zemiaky nové 10 kr. za klg.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
zlat.	15:00	14:10	13:90	13:20	12:30	11:90
číslo:	6	7	7½	8		
zlat.	11:10	10:00	7:80	5:70		

Pšeničné otruby drobné po zl. 4:50, hrubé po 4:40.

Zeleniny: *Zemiaky* ružiaky zl. 1:80—2:10, žlté zl. 1:80—2:40, rožky zl. 3:50—5:00, biele zl. ———, za metr. cent. *Kapusta* (v hlávkach) zl. ——— m. c. *Cibuľa* zl. 3:50—6:00 m. c. *Zeler* 100 kusov zl. 1:00—1:50.

Strova: *Hrach* nový 30 kr., čistený starý 7—15 krov za liter. *Šošovica:* domáca 7—9 za klg. *Rižu* 10 krov za kilo.

Chlieb: miestny od pekára biely 13—18 krov, čierny 11—14 krov za kilogrammu.

Budapeštianska bursa s úradným značením cien dňa 12. júna.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	75—80	9.15	9.90	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	3075	3125
" peštianska	75—80	9.05	9.80	Uhorská zlatá renta 4%	119.50	120.00	Pešt. uh. kupec. b.	1420	1423
" stolnobebradská	75—79	9.05	9.70	" korunová renta 4%	96.95	97.35	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa	8175	8225
Raž (žito)	70—72	7.00	7.25	Uhorské regálové úpis 4½%	100.30	101.30	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	325.00	327.00
Jačmeň na krm	60—62	6.15	6.35	" premiové úpis 4½%	160.50	161.50	Záložné listy.		
" na pátku	62—64	5.80	6.10	Uhorská tisko-segedínska po- žička 4%	138.00	139.00	Uhorského pozem. úverového ústavu 4%	95.50	96.50
" na várku	64—66	6.60	7.00	Uhorská žel. požíčka 4½% v zl. vyvážkové úpis 4½%	120.50	121.50	Uhorského úver. záložného ú- stavu 4½%	100.00	101.00
Ovos	39—41	5.90	6.00	Spoločná požíčka v bež. penia- zoch 4½%	95.50	96.50	Uh. úver. ústavu s premiou 4%	120.50	121.50
Kukurica	73	4.40	5.85	Žreby.			Peniaze.		
" žoso	—	4.15	4.30	Spolku „Jó sziv“	3.40	3.80	Cisársky dukát	5.60	5.74
Repica	—	11.50	12.00	Uhorského „Červeného kríža“	10.25	10.75	Dvadsať-frankovník	9.55	9.59
Dateľinové semä, luc.	—	40.—	46.—	Bakúskeho	20.50	21.90	Nemecká ríšska marka	58.90	59.10
" červené	—	—	—	Bazilika	6.75	7.25	Štříebro	—	—
Sviňská masť, ľufanska	—	49.00	49.50						
" " včelie	—	—	—						

Zólyom—Zólyom-Brézó.							Zólyom-Brézó—Zólyom.							
Stanice	triedy	nák. os.	miešan.	miešan.	nák. os.	miešan.	Stanice	triedy	osobný	nák. os.	miešan.	miešan.	nák. os.	náklad.
		vlak	vlak	vlak	vlak	vlak			vlak	vlak	vlak	vlak	vlak	vlak
		1—III.	1—III.	1—III.	1—III.	1—III.			1—III.	1—III.	1—III.	1—III.	1—III.	1—III.
Zólyom	ind.	4:20	8:39	12:05	2:00	5:20	Zólyom-Brézó	ind.	—	5:00	1:03	5:00	9:00	
Zólyom város 1. sz.	>	*4:26	8:46	*12:10	2:07	*5:25	Lopér A.-Lehota 26.	>	—	*5:09	1:10	5:09	*9:09	V nedeľu a vo sviatky od 1. júna
Szliács	>	4:41	9:01	12:23	2:22	5:39	Péteri	>	—	5:18	1:21	5:17	9:23	do 31. augusta.
Farkasfalva	>	5:00	9:20	12:38		5:54	Garam-Hídvég	>	—	5:29	1:29	5:27	9:34	
Zólyom-Radván	>	5:19	9:39	12:54		6:10	Németfalva 23. sz.	>	—	*5:38	*1:36	*5:34	*9:43	
Beszt.-Szt.-János	>	5:28	9:48	1:02		6:18	Borosznó Szt.-Andr.	>	—	*5:50	1:46	5:45	*9:55	
Beszt.erczebánya	érk.	5:33	9:54	1:06		6:23	Mezőköz 21. sz. 6.	>	—	*6:00	*1:54	*5:52	*10:05	
Sáivafalva 16. sz.	>	*6:01	—	*1:32		*6:57	Libetbánya 20. sz. 6.	>	—	*6:09	2:03	6:01	*10:15	
Zólyom-Lipcese	>	6:15	—	1:50		7:11	Luczató	>	—	6:26	2:19	6:12	10:23	
Luczató	>	6:37	—	2:12		7:31	Zólyom-Lipcese	>	—	6:37	2:29	6:22	10:35	
Libetbánya 20. sz.	>	*6:44	—	2:20		7:39	Sálfalva	>	—	*6:52	*2:41	6:34	*10:51	
Mezőköz 21. sz. 6rh.	>	*6:53	—	*2:29		*7:48	Beszt.erczebánya	érk.	—	7:05	2:52	6:44	11:05	
Borosznó Szt.-Andr.	>	*7:01	—	2:39		7:57	ind.	7:15	—	9:55	3:10	7:09		
Németfalva 23. sz.	>	*7:12	—	*2:51		*8:07	Beszt.-Szt.-János	>	7:21	*9:58	3:17	7:15		
Garam-Hídvég	>	7:22	—	3:00		8:16	Zólyom-Radvány	>	7:28	10:04	3:25	7:22		
Péteri	>	7:33	—	3:12		8:27	Farkasfalva	>	7:41	10:22	3:41	7:35		
Lopér A.-Lehota 26.	>	*7:40	—	3:20		8:34	Szliács	>	7:54	10:43	3:59	7:48		10:24
Zólyom-Brézó	érk.	7:49	—	3:29		8:42	Zólyom város 1. sz.	>	*8:02	10:55	4:10	*7:57		*10:36
							Zólyom	érk.	8:07	11:00	4:16	8:02		10:42

Pozsony—Lipótvár.							Lipótvár—Pozsony.							
Stanice	triedy	osobný	osobný	rýchlo	osobný	miešan.	Stanice	triedy	osobný	osobný	osobný	rýchlo	miešan.	osobný
		vlak	vlak	vlak	vlak	vlak			vlak	vlak	vlak	vlak	vlak	vlak
		1—III.	1—III.	1—II.	1—III.	1—III.			1—III.	1—III.	1—III.	1—II.	1—III.	1—III.
Pozsony	ind.	1:40	6:00	9:36	1:15	6:15	Lipótvár	ind.	1:16	4:42	11:24	5:50	6:15	8:55
Dynamitgyár 1. sz.	>	—	*6:09	—	—	*6:25	Bucsány	>	—	*4:51	12:33	—	*6:29	9:05
Réce	>	1:54	6:16	—	1:30	6:32	Lócz-Bresztovány	>	1:32	4:59	11:40	*5:58	6:39	9:15
Sz.-György	>	2:05	6:28	9:52	1:41	6:48	Nagyszombat	érk.	1:47	5:14	11:54	6:03	7:03	9:31
Grinád 7. sz. 6rh.	>	—	*6:36	—	*1:48	6:57	Cziffer	ind.	2:12	5:37	12:31	—	—	10:02
Bazin	>	2:21	6:43	10:00	1:56	7:05	Báhony	>	2:21	5:45	12:39	*6:20	—	10:10
Terling-Modor 10.	>	—	*6:51	—	—	*7:13	Modor-Senkvecz	>	2:36	6:00	12:52	—	—	10:26
Modor-Senkvecz	>	2:35	6:59	—	2:09	7:20	Terling-Modor 10.	>	—	*6:06	—	—	—	*10:32
Báhony	>	2:48	7:12	—	2:22	7:33	Bazin	>	2:56	6:15	1:05	6:40	—	10:45
Cziffer	>	2:55	7:19	*10:18	2:29	7:41	Grinád 7. sz. 6rh.	>	—	6:20	*1:10	—	—	10:51
Nagyszombat	érk.	3:08	7:33	10:27	2:42	7:55	Szt.-György	>	3:07	6:29	1:19	6:47	—	11:02
Lócz-Bresztovány	ind.	3:33	7:56	*10:39	3:04	8:15	Réce	>	3:22	6:40	1:31	—	—	11:14
Bucsány	>	—	8:03	—	3:10	*5:12	Dynamitgyár 1. sz.	>	—	*6:45	*1:36	—	—	*11:19
Lipótvár	érk.	3:47	8:12	10:47	3:19	8:30	Pozsony	érk.	3:38	6:56	1:47	7:04	—	11:30

Nyitra—Lipótvár.				
Stanice	triedy	osobný	osobný	miešan.
		vlak	vlak	vlak
		1—III.	1—III.	1—III.
Nyitra	ind.	6:30	9:50	3:44
Kajsza 10. sz. 6rh.	>	*6:38	*9:58	*3:55
Úzbégh	érk.	6:44	10:04	4:04
Elecske	ind.	7:02	10:21	4:29
Récsény	>	7:17	10:34	4:47
Galgócz	>	7:36	10:49	5:11
Lipótvár	érk.	7:44	10:57	5:22

Pozsony—Dévény-Ujfalu—Szakoleza.				
Stanice	triedy	osobný	osobný	osobný
		vlak	vlak	vlak
		1—III.	1—III.	1—III.
Pozsony	ind.	6:30	12:50	5:51
Vöröshid	>	*6:36	*12:56	*5:58
Lamaczka	>	6:43	1:03	6:05
Dévény-Ujfalu	érk.	6:54	1:14	6:15
Dévénytő	>	7:05	1:25	6:24
Zohor	ind.	7:22	1:43	6:43
Detrekő-Csütörtök	>	7:32	1:53	6:53
Mslaczka	>	7:45	2:08	7:10
Nagy-Lévárd	>	7:59	2:22	7:25
Morva-Szt.-János	>	8:13	2:36	7:41
Székelyfalu-Búr-Szt.-György	>	8:21	2:47	7:50
Kutti	érk.	8:31	2:57	8:01
Egbeil	ind.	8:45	3:12	8:18
Holics	érk.	8:58	3:26	8:34
Szakoleza	>	9:10	3:38	8:47

Szakoleza—Dévény-Ujfalu—Pozsony.				
Stanice	triedy	osobný	osobný	osobný
		vlak	vlak	vlak
		1—III.	1—III.	1—III.
Szakoleza	ind.	5:15	11:30	5:00
Holics	érk.	5:25	11:40	5:10
Egbeil	ind.	5:42	11:57	5:27
Kutti	>	5:52	12:07	5:37
Székelyfalu-Búr-Szt.-György	>	6:04	12:21	5:51
Morva-Szt.-János	>	6:10	12:27	5:57
Nagy-Lévárd	>	6:22	12:40	6:09
Malaczka	>	6:37	12:57	6:23
Detrekő-Csütörtök	>	6:47	1:07	6:33
Zohor	>	6:56	1:17	6:42
Dévénytő	érk.	7:08	1:29	6:53
Dévény-Ujfalu	>	7:18	1:40	7:01
Lamaczka	ind.	7:36	2:01	7:21
Vöröshid	>	7:41	*2:05	*7:25
Pozsony	érk.	7:46	2:10	7:30

* Podmienečne vlak zastane. Hrubé čísla značia nočné hodiny.
Tlačou cis. a kráľ. dvornej knihtačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.